

Charakteristika předmětu soutěže Vesnice roku 2026

Při hodnocení soutěžících obcí bude hodnotitelská komise posuzovat následující kritéria dle uvedených hodnotících okruhů a s uvedenými návodnými příklady:

1. Dokumenty a spolupráce

- Zpracovaný Program rozvoje obce
- Zpracovaný územní plán (regulační plán, územní studie)
- Další koncepční dokumenty, zejména pro jednotlivé hodnocené oblasti (Koncepce rodinné/proseniorské politiky, Manuál tvorby veřejného prostoru, Urbanistická koncepce zástavby, Územní studie krajiny, Komplexní pozemkové úpravy apod.)
- Informace o občanské participaci, zřízení výborů a komisí v obci
- Informace o meziobecní spolupráci (společenství obcí, místní akční skupina, dobrovolný svazek obcí apod.)
- Informace o spolupráci v rámci přeshraničního partnerství

2. Vzdělávání, kultura a sport

- Existence MŠ, ZŠ v obci, jejich vybavenost a vzájemná spolupráce
- Podpora práce s dětmi, mládeží, a seniory (volnočasové a vzdělávací aktivity)
- Informace o obecní knihovně – vhodný prostor, podpora na základní činnost knihovny (knihovní fond, práce s komunitou, aktivity knihovny – kulturní, vzdělávací a komunitní akce), spolupráce s dalšími organizacemi například ZŠ, MŠ aj.
- Informace o obecní kronice
- Pořádání kulturních, společenských a sportovních akcí
- Spolková činnost

3. Rodinný, komunitní život a péče

- Zjišťování potřeb a zájmů rodin v obci
- Služby pro rodiny s dětmi, seniory a neformálně pečující a podpora a pomoc v nouzi nebo krizi
- Podpora komunitního soužití, mezigeneračních aktivit – prostory pro komunitní akce a aktivity
- Zajištění rodinné a proseniorské politiky v obci a spolupráce aktérů

4. Podpora podnikání v obci a formy spolupráce

- Podpora soukromého podnikání v obci
- Podpora akcí v obci ze strany soukromoprávních subjektů
- Podpora sociálního podnikání¹
- Podpora maloobchodních a samoobslužných prodejen

¹ Sociální podnikání je podnikatelská činnost, která vyvažuje tvorbu zisku s naplňováním veřejně prospěšných cílů, zejména zaměstnáváním osob se znevýhodněním (např. zdravotním, sociálním)

Tyto podniky fungují na principech společenské odpovědnosti, reinvestují zisk do svého rozvoje a často působí ekologicky.

Příloha podmínek

5. Péče o stavební fond a obraz vesnice

- Péče o kulturní památky v obci
- Péče o drobné sakrální stavby a prvky (kapličky, křížky, boží muka) i v krajině
- Rekonstrukce nebo výstavba veřejných budov s ohledem na okolní zástavbu a energetickou náročnost, využití brownfieldů
- Zachování souladu původní a nové (navazující) zástavby
- Stavby občanské vybavenosti

6. Životní prostředí, zeleň a krajina

- Dlouhodobé plánování a systematický přístup obce k péči o zeleň, veřejné prostranství, krajinu a životní prostředí
- Kvalita realizovaných projektů a opatření v sídle i ve volné krajině
- Kvalita údržby a dlouhodobé péče o plochy a prvky zeleně
- Environmentální osvěta, výchova a vzdělávání
- Zapojení obyvatel do strategických, plánovacích a realizačních aktivit obce v hodnocené oblasti

7. Připravované záměry

- Záměry obce do budoucna, kam obec směřuje
- Projekty připravené k realizaci

8. Inovativní obec²

- Informovanost občanů: Využívá obec vhodné a moderní způsoby ke komunikaci s občany?
- Nakládání s odpady: Jak se v obci nakládá s odpady?
- Udržitelné zdroje energie a komunitní energetika: Jak obec podporuje využití obnovitelných zdrojů energie a zapojuje občany do energetické soběstačnosti?
- Dostupnost a mobilita: Jak obec inovuje dopravu a dostupnost pro své občany?
- Další inovativní řešení

9. Venkov a zemědělství

- Spolupráce obce a zemědělského subjektu např. při přípravě a realizaci komplexních a dílčích pozemkových úprav, při péči o celkový vzhled obce
- Podpora místních tradičních produktů a aktivit
- Podpora zemědělských subjektů hospodařících na území obce, případně spolků a organizací se zemědělským zaměřením (např. včelaři, rybáři, myslivci, zahrádkáři, chovatelé)
- Agroturistika a další nezemědělské aktivity zemědělských subjektů

10. Informace pro vyhodnocení Ceny naděje pro živý venkov

11. Zlatá cihla v Programu obnovy venkova (dobrovolná část soutěže)

² <https://www.obcepro.cz/attachments/inventions/1811653637505.pdf>

Příloha podmínek

Při hodnocení soutěžících obcí bude hodnotitelská komise posuzovat každou obec dle následujících ukazatelů:

- Velikost obce
- Hodnotící kritéria
- Odlehlost obce, její polohu, perifernost, přilehlost k regionálnímu centru
- Dopravní dostupnost
- Technickou a občanskou vybavenost
- Společenský a komunitní život

Součástí přihlášky do soutěže je vždy vyplněný dotazník v rozsahu Části I.

Součástí přihlášky do soutěže může být vyplněný dotazník v rozsahu vybraných položek v Části II.

Přihláška včetně „Dotazníku obce“ je dostupná na webové stránce soutěže Vesnice roku.

ČÁST I. ZÁKLADNÍ HODNOTÍCÍ KRITÉRIA

1. Dokumenty a spolupráce
Uveďte odkaz na aktuální platný strategický dokument zabývající se rozvojem obce (podmínka účasti v soutěži):
Jak byl strategický dokument zabývající se rozvojem obce komunitně projednán (dotazníkové šetření/diskuse s občany, komunitní plánování apod.)?
Jak probíhá participace občanů na obecních záležitostech (komise, výbory, participativní rozpočet aj.)?
Jak je obec zapojena do meziobecní/mezisektorové spolupráce prostřednictvím MAS, DSO apod?
Jak je obec zapojena do přeshraničního partnerství?
Jaké další strategické a koncepční dokumenty má obec zpracované? (Územní plán, Komplexní pozemkové úpravy, Studie sídelní zeleně, Manuál tvorby veřejného prostoru, urbanistická koncepce zástavby, Koncepce rodinné/proseniorské politiky, Koncepce sportu apod.)
2. Vzdělávání, kultura a sport
Pokud zřizujete mateřskou školu nebo základní školu, dětskou skupinu, popište jejich vybavení, způsob výuky, spolupráci školy s obcí apod. Příklady: <ul style="list-style-type: none"> - Spolupráce obce a školy např. na kulturních, společenských, sportovních akcích - Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou - Podpora alternativních způsobů výuky – waldorfská, montessori pedagogika, lesní MŠ apod.

Příloha podmínek

<ul style="list-style-type: none"> - Obec nezřizuje mateřskou školu/ základní školu, má zajištěno povinné vzdělávání dětí a mládeže v rámci dobrovolného svazku obcí, společenství obcí apod.
<p>Pokud nezřizujete MŠ, ZŠ, popište, jak zajišťujete vzdělávání dětí. (spolupráce s okolními obcemi, spádová smlouva, zajištění dopravy apod.)</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obec zřizuje svazkovou mateřskou školu/ základní školu - Obec nezřizuje mateřskou školu/ základní školu, má zajištěno povinné vzdělávání dětí a mládeže v rámci dobrovolného svazku obcí, společenství obcí apod. - Obec zajišťuje dopravu dětí do školy mimo obec
<p>Zřizuje obec knihovnu? Jaké jsou aktivity knihovny a její podpora ze strany obce?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obec podporuje činnost a rozvoj knihovny - Knihovna pořádá kulturní a vzdělávací akce - Knihovna nabízí moderní prostor pro trávení volného času - Knihovna nabízí kvalitní a aktuální knihovní fond - Knihovna spolupracuje s dalšími institucemi v obci
<p>Jakým způsobem vede obec obecní kroniku?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kronika je psaná ručně nebo elektronicky - Obec zpracovává fotoknihy - Kroniku vedou i spolky - Obec vydává zpravodaj nebo noviny
<p>Jaké kulturní, sportovní a společenské akce organizuje obec nebo jiné organizace ve spolupráci s obcí?</p>
<p>Jaké zázemí pro sport, kulturní a společenské akce nabízí obec nebo jiné organizace ve spolupráci s obcí?</p>
<p>Organizuje obec vzdělávací nebo volnočasové aktivity pro všechny věkové skupiny nebo tyto aktivity podporuje? Jaké? Případně jak jinak se věnujete práci s dětmi a mládeží?</p> <p>Příklady:</p> <p>doučování, příprava na přijímací zkoušky, zájmové kroužky, besedy, přednášky, poznávací výlety, sportovní aktivity apod.</p>
<p>Jaká forma spolupráce mezi obcí a spolky probíhá? Podporuje obec spolky např. i finančně či poskytuje jinou formu podpory?</p>
<p>3. Rodinný a komunitní život, péče</p>
<p>Zjišťuje obec potřeby a zájmy rodin v obci (včetně rodin se specifickými potřebami, jako např. rodičů na mateřské a rodičovské dovolené, sólo rodičů, rodin ohrožených chudobou, rodin se seniorem nebo osobou se zdravotním postižením nebo rodinných příslušníků pečujících o své blízké)?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pomocí dotazníku, ankety, prostřednictvím skupiny na soc. sítích. apod.

Příloha podmínek

Jak obec reaguje na potřeby služeb péče pro děti do tří let věku, soc. služeb (včetně služeb sociální péče), případně potřebu podpory neformálních pečujících?

Příklady:

- Dětská skupina, stacionáře, pečovatelská služba, terénní soc. služby, odlehčovací služby, domovy pro osoby se zdravotním postižením apod.
- Služby jsou dostupné v okolí obce, uveďte které
- Podpora neformálních pečujících (odlehčovací služby, sdílené služby, poradenství)

Je v obci osoba/y, která/é mají na starosti podporu rodiny, mládeže a seniorů (příp. pracovní skupina, orgán typu výbor, rada)?

Jak obec reaguje na potřeby pomoci v nepříznivé životní situaci nebo řešení krizových situací rodin s dětmi a seniorů? (Poskytuje v takových případech informace ohledně možností podpory a pomoci, zprostředkovává poradenství nebo odborné služby)?

Příklady:

- Poskytování či zprostředkování sociálních služeb, terénní sociální práce
- Existence (v obci nebo v rámci svazku obcí) nízkoprahového subjektu poskytujícího služby pro rodiny s dětmi a seniory (rodinné, komunitní centrum, klub seniorů, mezigenerační klub, spolek apod.)?
- Obecní, sociální, bezbariérové byty, obecní fond pro tyto účely
- Podpora školního stravování pro děti z rodin v nouzi, pro seniory

Má obec prostory (vnitřní/venkovní), které využívá pro neformální setkávání rodin a pořádání komunitních a prorodinných nebo proseniorských akcí a aktivit? Jak podporuje jejich pořádání?

Jak se samotné rodiny, děti a senioři zapojují do jejich plánování, příprav nebo realizace? Podporuje obec dobrovolnictví a posilování vzájemného mezigeneračního setkávání/spolupráce?

Jak obec podporuje spolupráci aktérů rodinné a pro seniorské politiky (občané, úřad, zastupitelstvo, spolky, škola, školka, knihovna, poskytovatelé služeb, farnost apod.)?

Spolupracuje obec s ostatními obcemi v kraji/ČR? Sítuje v oblasti rodinné a seniorské politiky i s ostatními organizacemi v rámci ČR a kraje?

Informuje je obec o aktivitách a opatřeních (na úrovni obce, kraje, státu) v těchto oblastech? Jak?

Příklady:

- Spolupráce poskytovatelů soc. služeb, subjektů nabízejících aktivity a služby pro rodiny a seniory, MŠ, ZŠ, pediatrů, neziskových organizací (NNO), orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), MÚ, místní akční skupiny (MAS) atd.
- Setkávání těchto aktérů s veřejností -např. v rámci „veletrhu“ spolků a služeb v obci apod.

4. Podpora podnikání v obci a formy spolupráce

Jak probíhá spolupráce obce se soukromými subjekty či jinými podnikajícími subjekty v obci (z hlediska podpory podnikání v obci i z hlediska podpory obce podnikatelskými subjekty)?

Příloha podmínek

<p>Podporuje obec sociální podnikání, zejména s ohledem na sladování rodinného a pracovního života (vytváření pracovních míst pro rodiče na/po rodičovské dovolené, osoby nad 50 let, seniory, osoby s postižením apod.)?</p>
<p>Jak obec zajišťuje dostupnost maloobchodních a samoobslužných prodejen? Hodnotí se inovativní přístupy k zajištění nabídky zboží a služeb pro obyvatele všech věkových skupin.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podpora místních maloobchodníků: Iniciativy obce na podporu udržení nebo rozšíření maloobchodních prodejen, např. formou zvýhodněných nájmu, grantů nebo marketingové podpory - Samoobslužné prodejny: Zřízení a podpora bezobslužných prodejen (např. chytré prodejny na čip nebo aplikaci), které fungují nonstop a zajišťují dostupnost základního sortimentu i mimo pracovní dobu - Zohlednění potřeb různých skupin obyvatel: Nabídka služeb a prodejen přizpůsobená různým věkovým skupinám, včetně seniorů a osob s omezenou pohyblivostí (např. dovážka nákupů nebo jednoduchá technologie pro samoobslužné nákupy)
<p>5. Péče o stavební fond a obraz vesnice</p>
<p>Jaké jsou v obci kulturní památky (nejen zapsané, ale i jiné včetně drobných sakrálních památek) a jak o ně obec pečuje či se na péči o ně podílí?</p>
<p>Jak probíhají rekonstrukce nebo výstavba veřejných budov s ohledem na soulad s okolní zástavbou, ale i s ohledem na energetickou náročnost?</p>
<p>Co dělá obec pro to, aby byl zachován soulad původní a nové (navazující) zástavby?</p>
<p>Jaké jsou v obci stavby občanské vybavenosti?</p>
<p>6. Připravované záměry</p>
<p>Jaké projekty má obec připravené k realizaci?</p>
<p>Jaké má obec záměry do budoucna?</p>
<p>7. Životní prostředí, zeleň a krajina</p>
<p>Pracuje obec koncepčně vzhledem k rozvoji sídelní zeleně a udržitelnému využití krajiny? Uveďte jak. Reaguje obec koncepčně také na dopady změny klimatu (nedostatek zdrojů vody, kůrovcová kalamita, extrémní počasí apod.) a jak?</p>
<p>Jaké projekty zaměřené na zakládání a obnovu zeleně a na podporu přirozených funkcí krajiny a biodiverzity v zastavěném území i ve volné krajině obec v posledních pěti letech realizovala? Jaké záměry ve vztahu k hodnocené oblasti obec aktuálně připravuje k realizaci?</p>

Příloha podmínek

<p>Uvedte i projekty nevyžadující nutně projektovou dokumentaci (obnova zeleně u drobných stavebních památek apod.)</p>
<p>Jak obec pečuje o plochy a prvky zeleně v sídle i ve volné krajině? Jak je zajištěna péče o stromy, jejich provozní bezpečnost?</p> <p>Stručně uveďte, jak péči či údržbu zajišťuje (vlastními silami, dodavatelsky, kombinovaně), jaké činnosti provádí, jak často, zda a jak se zabývá odbornou kvalitou uvedených činností apod.)</p>
<p>Jak obec pečuje o dochovaný venkovský ráz, historickou paměť a celkový vzhled obce v otázce zeleně? (např. podporuje obec i výsadby a péči o zeleň na soukromých pozemcích?)</p> <p>Poskytuje nebo podporuje obec environmentální osvětu a vzdělávání? Jak?</p>
<p>Podporuje obec aktivní zapojení místních obyvatel do plánovacích procesů a do přípravy a realizace konkrétních projektů týkajících se ochrany krajiny a péče o plochy a prvky zeleně? Uveďte konkrétní příklady z nedávné doby.</p> <p>Stručně uveďte způsoby zapojení do plánovacích procesů (územní plán, komplexní pozemkové úpravy – plán společných zařízení, územní studie veřejných prostranství, ale též např. generely a pasporty zeleně, studie systému sídelní zeleně, strategický plán rozvoje obce apod.)</p>
<p>8. Inovativní obec</p>
<p>Využívá obec vhodné a moderní způsoby ke komunikaci s občany?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elektronická úřední deska - Mobilní rozhlas, SMS zprávy - Inteligentní krizové řízení
<p>Jak se v obci nakládá s odpady?</p> <p>Zde prosím stručně uveďte (s důrazem na ekologický aspekt), jak v obci funguje hospodaření s odpady:</p>
<p>Jak obec podporuje využití obnovitelných zdrojů energie a zapojuje občany do energetické soběstačnosti?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunitní a energetická družstva - Energetická soběstačnost veřejných budov, instalace obnovitelných zdrojů energie na obecních budovách (solární panely, tepelná čerpadla, biomasa) - Sdílení energie: Implementace technologií pro sdílení vyprodukované energie mezi občany (např. chytré mikrosítě³ nebo blockchainové technologie⁴) - Inovativní ukládání energie: Zavedení moderních systémů pro uchovávání energie (např. bateriové systémy, vodíková technologie) - Projekty energetické úspory: Realizace projektů zaměřených na snižování spotřeby energie, např. energeticky úsporné veřejné osvětlení, chytré termostaty nebo izolace obecních budov.

³ Chytré mikrosítě jsou malé, místní energetické mikrosítě, které samostatně vyrábějí, řídí a spotřebovávají elektřinu (fungují pro jednu budovu, čtvrť nebo areál)

⁴ Blockchainové technologie jsou způsob, jak bezpečně a transparentně ukládat a sdílet informace bez centrální autority (např. banky nebo úřadu). Data může sledovat hodně lidí, ale nikdo nemůže mazat ani přepisovat staré zápisy.

Příloha podmínek

<p>Jak obec inovuje dopravu a dostupnost pro své občany?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zavedení sdílených dopravních prostředků jako jsou elektrokola nebo elektroauta - Bezbariérové úpravy veřejných prostor s chytrými technologiemi (např. navigace pro zrakově postižené) - Mobilní aplikace pro sledování obecní dopravy nebo rezervaci parkovacích míst
<p>Jaká další inovativní řešení uvádí obec v praxi další inovativní řešení nad rámec výše uvedených?</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existence prvků cirkulární ekonomiky - Digitální povodňový plán (v relevantním případě) - Existence inteligentního komunitního centra, coworkingových prostor - Existence prvků inteligentní dopravní mobility – např. obecní taxi, chytré semaforey, koncept Mobility jako služby, automatizovaný systém dopravních informací apod. - Zabezpečení majetku (kamery, monitoring hladiny řek, nastavení varování z meteostanic, varovný informační systém atd. - Inteligentní krizové řízení – např. povodňové hlásiče, SMS varování před nebezpečím, modul silničního provozu atd. - Monitoring kvality životního prostředí – např. kvality pitné vody, znečištění ovzduší (kvalita vzduchu CO₂/VOC, měření hladiny v nádržích apod. - Existence informačních systémů o nakládání s odpady v obci, ČOV, vytiženost kontejnerů na odpad apod. - Využití dronů pro potřeby obce nebo spolků (ochrana zvěře, revize střeš, komínů apod.
<p>9. Venkov a zemědělství</p>
<p>Jak probíhá spolupráce obce se zemědělskými subjekty?</p> <p>Zde stručně uveďte, jakou formu má spolupráce obce se zemědělskými subjekty (např. zapojují se zemědělské subjekty do přípravy a realizace komplexních nebo dílčích pozemkových úprav? Využívají obce ve spolupráci se zem. subjektem obnovitelné zdroje energií, jsou využívány brownfieldy, zapojuje se zemědělský subjekt do péče o celkový vzhled obce?)</p>
<p>Jak probíhá ze strany obce podpora místních tradičních produktů a aktivit?</p>
<p>Jak obec podporuje zemědělské subjekty hospodařící na území obce nebo spolky a organizace se zemědělským zaměřením (např. včelaři, rybáři, myslivci, zahrádkáři, chovatelé)?</p>
<p>Realizují zemědělské subjekty v obci nějaké nezemědělské aktivity jako je agroturistika nebo se například zapojují do organizace společenských akcí (dožínky, myslivecké a jiné plesy, výlovy rybníků apod.)</p>
<p>10. Informace pro vyhodnocení Ceny naděje pro živý venkov</p>
<p>Název spolku či sdružení (spolky registrované i neregistrované, spolky působící i v místních částech obce):</p>
<p>Počet členů (může být odhadem):</p>
<p>Rok vzniku:</p>
<p>Zapojení dětí a mládeže do činnosti spolku v %:</p>

Příloha podmínek

Zapojení seniorů do činnosti spolku v %:
Počet samostatně organizovaných akcí za rok:
Uveďte max. 2-3 nejvýznamnější akce:
Počet akcí (celkem) za rok, na kterých spolek spolupracuje:

ČÁST II. NADSTAVBOVÁ HODNOTÍCÍ KRITÉRIA

Nadstavbová kritéria se uplatní, pokud o to obec projeví v Dotazníku zájem (vyplněním vybraných položek II. části dotazníku)

1. Zlatá cihla v Programu obnovy venkova

Zlatou cihlou v Programu obnovy venkova se oceňují příkladné stavby, realizované v duchu Programu obnovy venkova, které si zaslouží, aby byly zveřejněny. Cílem rozšíření soutěže o toto vyhodnocení je získání evidence a přehledu o těchto stavbách, jejich ocenění a zveřejnění v každoročně vydávané osvětově propagační publikaci „STAVBY VENKOVA“. – SPOV vydává TVÁŘ VENKOVA

V případě, že obec bude mít zájem o začlenění staveb realizovaných v obci do hodnocení o ocenění „Zlatá cihla v Programu obnovy venkova“, pak vyplní a doloží:

- a) Název stavby: (např. *Kostel sv. Anny nebo Obecní knihovna*)
- b) Kategorie: (A, B, C)
- c) Popis stavby (historie, stáří, vlastník, popis výstavby, resp. rekonstrukce a s tím související financování – dotace, program, využití v minulosti či stávající, začlenění stavby do prostředí obce atp., cca 25 řádků).
- d) V případě, že obec není vlastníkem dané stavby, pak doloží souhlas vlastníka stavby s účastí v soutěži (volnou formou), včetně práva na publikování.
- e) Fotografie stavby-před a po realizaci v případě rekonstrukce, stávající stav atp.

Soutěžními stavbami mohou být například sakrální stavby a drobné objekty, stavby občanské vybavenosti, obytné budovy, výrobní technické a zemědělské stavby, veřejné plochy a prostranství obce.

Kategorie hodnocených staveb

- A**-obnova, či rekonstrukce památkově chráněných objektů a památek místního významu,
- B**-obnova, či rekonstrukce staveb venkovské zástavby,
- C**-nové venkovské stavby

Hodnotící kritéria

1. Začlenění stavby do prostředí obce a jejího krajinného rázu.
2. Respektování kulturní kontinuity regionu, charakteru místního prostředí a využití tradičních materiálů.
3. Zachování původních stavebních prvků a architektonického tvarosloví při obnově a rekonstrukci historických staveb a památek lidového stavitelství.
4. Soulad novostaveb se stávající zástavbou a jejich estetický účinek.
5. Technická a energetická úroveň stavby; úprava zeleně a okolí stavby.

Krajská komise může udělit cenu „Zlatá cihla v Programu obnovy venkova XXX kraje v roce 2026“ pouze jedné stavbě z hodnocené kategorie.

V případě, že žádná z přihlášených staveb nesplňuje v zásadní rovině kritéria soutěže, komise cenu neudělí.

Příloha podmínek

Krajská hodnotitelská komise může tuto cenu udělit i nepřihlášené stavbě. V případě, že se nejedná o stavbu, jejímž vlastníkem je obec přihlášená do soutěže, pak nedílnou podmínkou udělení tohoto ocenění je dodatečný souhlas vlastníka s přihlášením stavby do soutěže.
